

واکاوی تأثیر آموزش‌های فنی حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام‌آباد غرب

بهمن خسروی پور*

سهیلا پور جاوید**

چکیده

هدف پژوهش توصیفی - همبستگی حاضر واکاوی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام‌آباد غرب می‌باشد. جامعه آماری مورد مطالعه را تمامی روستائیان شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای کشاورزی در شهرستان اسلام‌آباد غرب در طی سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۰ (N=۶۳۰)، تشکیل دادند. حجم نمونه با استفاده از جدول نمونه‌گیری کرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، ۲۴۲ نفر تعیین و از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، استفاده شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه بود. یافته‌ها حاکی از آن است که به‌طور کلی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به میزان متوسطی بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام‌آباد غرب تأثیر داشته است (میانگین ۳/۶ از ۵ و انحراف معیار=۱/۴). نتایج همچنین نشان داد که بین وضعیت اشتغال شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای با غیر شرکت‌کنندگان از نظر اشتغال تفاوت معناداری وجود دارد و شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای بیش‌تر از سایر افراد که در دوره‌های آموزشی فوق شرکت نکرده‌اند، موفق به کسب شغل می‌شوند. نتایج رگرسیون چند متغیر به روش گام‌به‌گام نشان داد که ۶۰ درصد تغییرات متغیر وابسته (اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای) توسط چهار متغیر سابقه کار، درآمد، میزان تحصیلات و میزان برخورداری مهارت آموزان از خصیصه‌های کارآفرینانه (مانند اعتماد به نفس و...) تبیین می‌شود.

واژگان کلیدی: اشتغال، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، روستائیان، توانمندسازی.

* دانشیار ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان
b.khosravipour@gmail.com

** دانشجوی دکتری آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان
دریافت مقاله: ۹۶/۰۱/۱۷ تصویب نها یید: ۹۶/۰۳/۲۲

مقدمه

صاحب‌نظران توسعه روستایی، یکی از دلایل عمده مشکلات روستایی را پایین بودن نرخ بهره‌وری، کمبود سرمایه و منابع مالی، بیکاری و اشتغال ناقص، مهاجرت، فقر و تنگ‌دستی می‌دانند (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۴۳). موضوع اشتغال و بیکاری نیروی انسانی یکی از مهم‌ترین مسائل و مشکلات جهان است که در کشورهای در حال توسعه با توجه به عدم توازن ساختارهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نقش و سهم بیشتری بر توسعه دارد. بیکاری یا عدم اشتغال نیروی انسانی، آثار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و امنیتی زیانباری به همراه دارد (امیری، ۱۳۸۸، ص ۴۷).

از آنجایی که یکی از دلایل بیکاری در روستا، فقدان مهارت‌های مورد نیاز بازار کار از سوی جویندگان کار است، و با توجه به این که اشتغال در جوامع روستایی سبب پویایی و افزایش بهره‌وری شده و روحیه سعی و تلاش در بدنه جامعه را بالا می‌برد، می‌توان بیش از پیش به اهمیت آموزش‌های ارائه شده باهدف ایجاد اشتغال پی برد. انتظار می‌رود سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور که بر اساس ماده ۱۰۷ و ۱۰۸ قانون کار، متولی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غیررسمی و کوتاه‌مدت) و آموزش‌های مهارتی در بخش‌های صنعت، خدمات و کشاورزی می‌باشد، بتواند نقش بسزایی را در کاهش نرخ بیکاری ایفا کند. هدف این مقاله مطالعه و بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام‌آباد غرب می‌باشد.

در حال حاضر بسیاری از کشورهای در حال توسعه از ترکیب منحصر به فرد سه پدیده مهاجرت عظیم جمعیت از روستا به شهر، بهره‌وری پایین بخش کشاورزی و بیکاری و کم‌کاری فزاینده شهری و روستایی به ستوه آمده‌اند. بیکاری قابل توجه در اقتصاد کشورهای کمتر توسعه یافته احتمالاً یکی از برجسته‌ترین علائم توسعه ناکافی آن‌هاست. امروزه در طیف وسیعی از کشورهای در حال توسعه، بیکاری آشکار ۱۰ تا ۲۰ درصد از نیروی کار آن‌ها را در برمی‌گیرد. البته مسئله بیکاری از موارد فوق فراتر می‌رود و توقعات بسیار بالای شغلی به‌ویژه در میان جوانان تحصیل کرده و مشاغل موجود در مناطق شهری و روستایی را نیز شامل می‌شود. بیکاری اشکال متعددی دارد که عبارت‌اند از: بیکاری آشکار، کم‌کاری، ظاهراً فعال ولی با بهره‌برداری کم، کم‌کاری پنهان، بیکاری پنهان، بازنشستگی زودرس و... (امیری، ۱۳۸۸، ص ۴۹).

در همین جهت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به سبب انعطاف‌پذیری نشأت گرفته از خصیصه‌های بازار کار و اوضاع اقتصادی - اجتماعی حاکم بر کشور و نیز به دلیل آموزش و ایجاد مهارت‌های لازم در افراد برای توانایی در احراز مشاغل، نقش بسزایی در اشتغال دارد. بسیاری از افراد فاقد مهارت‌های مورد نیاز بازار کار هستند. تحصیلات زمانی منجر به افزایش کارایی افراد می‌شود که ضمن توجه به مباحث نظری، جنبه‌های کاربردی آموزش نیز در نظر گرفته شود.

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مهارت‌های خاص موردنیاز صنعت و مهارت‌های عمومی بازار کار را فراهم می‌سازد. این نوع آموزش‌ها همچنین برای شاغلانی که به دلیل تغییرات فناوری دچار کاهش کارایی می‌شوند، امکان به‌روز شدن و تکمیل مهارت را فراهم می‌کند. لذا به این نوع آموزش‌ها به‌عنوان ابزاری برای مقابله با بیکاری، به‌خصوص بیکاری ساختاری که ناشی از تغییرات در اقتصاد جهانی است، نگریسته می‌شود. میان بازار کار و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای پیوند آشکار و پیچیده‌ای وجود دارد. تغییرات حادث در بازار کار یکی از مهم‌ترین عواملی است که بر پویایی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تأثیر می‌گذارد. در واقع عوامل مؤثر بر سیاست‌گذاری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عبارت‌اند از: رفع نیازهای مهارتی در یک محیط رقابتی و کاهش سطوح بیکاری. این دو عامل به‌شدت با تغییرات بازار کار در ارتباط هستند. به‌عبارت‌دیگر نظام آموزش فنی و حرفه‌ای به‌شدت هم تحت تأثیر ساختار بازار کار و هم تحت تأثیر رفتار بازار کار است (گرین و همکاران^۱، ۲۰۰۰).

مک لین و اردونز^۲ (۲۰۰۷ ص ۱۲۷) اظهار نمودند که جهان با تغییرات اساسی نیازمند الگوهای جدید آموزشی می‌باشد. بنابراین به تعداد گروه‌های یادگیرنده در زمینه‌های مختلف اجتماعی و کاری به اشکال و روش‌های توسعه مهارت نیاز خواهد بود.

نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کسب مهارت‌های آموزشی و شغلی جهت ورود به حرفه می‌باشد (لینچ، ۲۰۰۰، ص ۱۹۰). امروزه بازار کار خواستار کارگران دارای مهارت‌های سطح بالا می‌باشد. بنابراین آموزش پایه ارتقای کار آیی نیروی کار است (مالدوناد و فارمر، ۲۰۰۷، ص ۳۲) و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌تواند به افراد در کاریابی و حتی کارآفرینی و توسعه مهارت‌های زندگی قابلیت لازم را ببخشد.

قدسیان و همکاران (۱۳۹۴) ضمن تأیید نقش آموزش در توانمندسازی مخاطبان اظهار نمودند که آموزش دارای پنج ارزش حقیقی برای بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی به‌ویژه در جهان سوم است که این ارزش‌ها در سه زمینه‌ی فردی، اجتماعی و اقتصادی قابل‌بحث است.

سلیمی فر و مرتضوی (۱۳۸۴) نیز معتقدند که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ضمن تلفیق آموزش‌های نظری و عملی این امکان را برای مهارت‌آموختگان فراهم می‌کنند که همسویی بیش‌تری با نیازهای بازار کار داشته باشند و از این طریق امکان اشتغال آنان را در فعالیتهای اقتصادی - اجتماعی فراهم می‌کنند. در همین راستا اسفند فر و همکاران (۱۳۹۱) اظهار نمودند که چون این آموزش‌ها بر خواسته از نیازهای شغلی است، لذا توانایی و مهارت فراگیران را در انجام صحیح کارها افزایش می‌دهد.

فهادیان (۱۳۸۴) نیز بیان نمود که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای سبب آماده‌سازی فراگیران برای اشتغال خواهد شد. از نظر وی نقش‌های عمده‌ی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای شامل

۱. Green et al.

۲. Maclean , & Ordonez

آموزش زنان و مردانی است که در آینده‌ی نزدیک به بازار کار وارد می‌شوند و یا باهدف بازارآموزی و ارتقای کیفی افرادی صورت می‌گیرد که به کاری اشتغال دارند و به دنبال کار آیی و اثربخشی در شغل خود هستند.

به‌طورکلی واکنش مؤثر در قبال تغییرات سریع فناوری، رقابتی شدن بازارها، تغییر در رجحان‌های مشتریان، ارباب‌رجوع و عرضه‌کنندگان، تغییر در ارزش‌های اجتماعی و تحولات در وضعیت عمومی اقتصادی کشورها درگرو پذیرش آموزش به‌عنوان یک امر اجتناب‌ناپذیر است. به همین دلیل امروزه به این نوع آموزش‌ها به‌عنوان ابزاری برای مقابله با بیکاری به‌ویژه بیکاری ساختاری که ناشی از تغییرات در اقتصاد جهانی می‌باشد، نگریسته می‌شود و نتایج پژوهش‌ها حاکی از نقش این آموزش‌ها در اشتغال و مهارت‌آموزی است (زینلی زاده و زینلی زاده، ۱۳۹۱؛ فیض و فیض، ۱۳۸۴؛ صالحی، ۱۳۸۲؛ رضایی‌راد و عطار، ۱۳۸۹؛ قاسمیان، ۱۳۹۴).

اینک روشن است که آموزش و کسب مهارت نقشی مهم و اساسی در توسعه فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جوامع ایفا می‌نماید. با توجه به آموزش می‌توان به توسعه پایدار در روستا دست‌یافت و آن را تقویت نمود. ارتقای سطح مهارتی روستاییان می‌بایست به‌گونه‌ای باشد که آن‌ها را به‌سوی بهینه‌سازی روش‌های تولیدی و بهره‌وری از امکانات موجود سوق داده به‌گونه‌ای که تأمین‌کننده بخشی از اهداف توسعه روستایی باشند. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در مناطق روستا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و توسعه روستایی درواقع یک جریان تربیت و آموزش نیروی ماهر است. لذا در این مقاله تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستاییان شهرستان اسلام‌آباد غرب موردبررسی قرار می‌گیرد.

روش پژوهش

در این پژوهش که به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش توصیفی-همبستگی است، جامعه آماری مورد مطالعه را تمامی روستاییان شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای در شهرستان اسلام‌آباد غرب در طی سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۰ (N=۶۳۰)، تشکیل دادند. حجم نمونه با استفاده از جدول نمونه‌گیری کرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، ۲۴۲ نفر تعیین و از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، استفاده شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه بود. روایی ظاهری و محتوایی ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش، توسط پانل متخصصان و برآورد پایایی پرسشنامه نیز توسط آلفای کرونباخ صورت گرفت. میزان این ضریب، بالاتر از ۸۰ درصد محاسبه شد که این امر بیان‌گر پایایی مناسب پرسشنامه جهت سنجش متغیرهای مورد نظر بود. به‌منظور تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS، استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی نشان داد که اکثر روستاییان شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای در شهرستان اسلام‌آباد غرب مورد مطالعه را مردان تشکیل داده‌اند (۶۳/۱ درصد). همچنین یافته‌ها حاکی از آن است که روستاییان شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای به‌طور میانگین ۲۶ ساله و مجرد بوده (۸۵/۴ درصد) و در روستا ساکن بودند. میزان تحصیلات افراد مورد مطالعه اکثراً در سطح متوسطه (۴۸/۶ درصد) و درآمد خانوار به‌طور متوسط معادل یک میلیون تومان در ماه بود. همچنین خانوارهای روستایی به‌طور میانگین ۳/۷ نفر جمعیت را در خود جای می‌دادند.

با توجه به یافته‌ها ۵۶ درصد از روستاییان شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای، فاقد زمین کشاورزی بودند شاید به همین دلیل بود که اکثر روستاییان شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای (۵۹/۸ درصد)، فاقد هرگونه سابقه‌ی کار کشاورزی بودند.

جدول (۱). تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
بر اشتغال روستاییان شهرستان اسلام‌آباد غرب

گویند	میانگین از	انحراف معیار
	۵٪	
افزایش سطح دانش مهارت آموزان	۴/۶	۱/۷
افزایش سطح مهارت عملی و فنی مهارت آموزان	۴/۵	۱/۴
ایجاد و تقویت روحیه کارآفرینی	۴/۳	۱/۸
بستر سازی جهت خود اشتغالی	۳/۸	۱/۳
آشنایی با میزان توانمندی‌ها و استعدادها و نقاط ضعف شغلی	۳/۷	۱/۶
آشنایی با محیط‌های صنعتی و تولیدی و افزایش فرصت‌های شغلی	۳/۵	۱/۷
آشنایی با ابزار آلات و وسایل کار و افزایش فرصت شغلی	۳/۴	۰/۹
افزایش خلاقیت مهارت آموزان	۲/۶	۱/۲
افزایش اعتمادبه‌نفس به‌دلیل افزایش دانش و مهارت‌های شغلی	۲/۴	۱/۱
کل	۳/۶۴	۱/۴

*مقیاس: خیلی کم=۱ کم=۲ متوسط=۳ زیاد=۴ خیلی زیاد=۵

جدول ۱، اولویت‌بندی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام‌آباد غرب را نشان می‌دهد. هرکدام از ابعاد بر اساس میانگین رتبه‌ای (از بیش‌ترین به کم‌ترین) مرتب شده‌اند.

بر اساس میانگین $3/6$ از 5 (انحراف معیار $= 1/4$)، می‌توان نتیجه گرفت که به‌طور کلی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به میزان متوسطی بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام‌آباد غرب تأثیر داشته است.

یافته‌ها حاکی از آن است که به‌طور کلی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بیش‌ترین تأثیر را بر قابلیت‌هایی چون افزایش سطح دانش مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام‌آباد غرب (میانگین $4/6$ از 5 و انحراف معیار $1/7$)، افزایش سطح مهارت عملی و فنی مهارت آموزان (میانگین $4/5$ از 5 و انحراف معیار $1/4$) و ایجاد و تقویت روحیه کارآفرینی (میانگین $4/3$ از 5 و انحراف معیار $1/8$)، داشته است. همچنین از نظر روستائیان شهرستان اسلام‌آباد غرب، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دارای تأثیر متوسطی بر قابلیت‌هایی چون بسترسازی جهت خود اشتغالی (میانگین $3/8$ از 5 و انحراف معیار $1/3$)، آشنایی با میزان توانمندی‌ها و استعدادها و نقاط ضعف شغلی (میانگین $3/7$ از 5 و انحراف معیار $1/6$)، آشنایی با محیط‌های صنعتی و تولیدی و افزایش فرصت‌های شغلی (میانگین $3/5$ از 5 و انحراف معیار $1/7$) و آشنایی با ابزارآلات و وسایل کار و افزایش فرصت شغلی (میانگین $3/4$ از 5 و انحراف معیار $0/9$)، می‌باشد. این در حالی است که از نظر مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام‌آباد غرب آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دارای تأثیر کمی بر قابلیت‌هایی چون افزایش خلاقیت مهارت آموزان (میانگین $2/6$ از 5 و انحراف معیار $1/2$) و افزایش اعتمادبه‌نفس به دلیل افزایش دانش و مهارت‌های شغلی (میانگین $2/4$ از 5 و انحراف معیار $1/1$)، می‌باشد.

ارتباط بین ویژگی‌های فردی مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام‌آباد غرب با وضعیت اشتغال آنان

جهت بررسی رابطه بین متغیرهای فردی مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام‌آباد غرب با وضعیت اشتغال آنان از ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن (بر حسب نوع متغیر)، استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ملاحظه می‌شود.

جدول (۲). ارتباط بین ویژگی‌های فردی مهارت آموزان روستایی

شهرستان اسلام‌آباد غرب با وضعیت اشتغال آنان

ردیف	متغیر	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
۱	سن	۰/۴۳۹	۰/۰۰۰**
۲	میزان تحصیلات	۰/۵۳۲	۰/۰۰۳**
۳	نمره آزمون	۰/۲۲۱	۰/۴۴۹
۴	درآمد	۰/۵۸۹	۰/۰۰۰**
۵	میزان زمین زراعتی	۰/۶۰۵	۰/۰۰۰**
۶	میزان برخورداری مهارت آموزان از خصیصه‌های کارآفرینانه (مانند اعتمادبه‌نفس و...)	۰/۵۰۸	۰/۰۰۰**
۷	سابقه کار کشاورزی	۰/۷۹۶	۰/۰۰۰**

**** سطح معنی‌داری یک درصد $p \leq 0/01$ * سطح معنی‌داری پنج درصد $p \leq 0/05$**

همان‌طور که در جدول ۲، مشاهده می‌گردد، بین متغیرهای مستقل ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام‌آباد غرب با وضعیت اشتغال آنان ارتباط مثبت و معناداری در سطح یک درصد حاکم است.

واکاوی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام‌آباد غرب

به‌منظور بررسی تفاوت تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام‌آباد غرب از آزمون t برای نمونه‌های مستقل بهره گرفته شد. نتایج این بررسی در جدول ۳ آورده شده است.

جدول (۳). مقایسه‌ی وضعیت اشتغال شرکت‌کنندگان

در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای با غیر شرکت‌کنندگان

متغیر وابسته	غیر شرکت‌کنندگان	شرکت‌کنندگان	t	sig
میانگین انحراف معیار	۲۰۳/۲۱۲۸	۲۲۰/۱۴۵۵	۴/۶۸	۲/۵۴۵
وضعیت اشتغال	۴/۷۳	۰/۰۰۲*		

* معنی داری در سطح ۱ درصد

نتایج نشان می‌دهد که بین وضعیت اشتغال شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای با غیر شرکت‌کنندگان از نظر اشتغال تفاوت معناداری وجود دارد و از آن‌جا که میانگین برای شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای بالاتر است، می‌توان نتیجه گرفت که شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای بیش‌تر از سایر افراد که در دوره‌های آموزشی فوق شرکت نکرده‌اند، موفق به کسب شغل می‌شوند.

عوامل مؤثر بر اشتغال شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای شهرستان اسلام‌آباد غرب

به منظور بررسی متغیرهای پیش‌گویی کننده‌ی اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای شهرستان اسلام‌آباد غرب از تحلیل رگرسیون چند گانه به روش گام به گام استفاده شد. نتایج این بررسی در جدول ۴ آورده شده است.

جدول (۴) نتایج حاصل از رگرسیون عوامل مؤثر بر اشتغال شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای شهرستان اسلام‌آباد غرب

کا م	متغیر	ضریب رگرسیون (b)	ضریب رگرسیون استاندارد شده (β)	t	سطح معنی دلری (Sig)	R	Adjusted R ²
۱	سابقه کار	۰/۳۹۳	۰/۶۹۵	۲۷/۰۶۱	۰/۰۰۰	۰/۶۰۲ (a)	۰/۵۴۲
۲	درآمد	۰/۰۱۹	۰/۲۲۹	۸/۱۸۴	۰/۰۰۰	۰/۶۹۱ (b)	۰/۵۹۳
۳	میزان تحصیلات	۰/۳۹۰	۰/۱۲۵	۴/۲۸۰	۰/۰۰۰	۰/۶۹۸ (c)	۰/۶۰۵
۴	میزان برخورداری مهارت آموزان از خصیصه‌های کارآفرینانه (مانند اعتماد به نفس و...)	۰/۰۰۸	۰/۰۶۴	۰/۳۶۵	۰/۰۱۹	۰/۷۰۱ (d)	۰/۶۰۸

بر اساس یافته‌های جدول ۴، ضریب همبستگی چندگانه (R) و ضریب تعیین تعدیل شده (R²) در گام چهارم این تحلیل به ترتیب برابر با ۰/۷۰ و ۰/۶۰ است، که نشان می‌دهد ۶۰ درصد تغییرات متغیر وابسته (اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای) توسط چهار متغیر سابقه کار، درآمد، میزان تحصیلات و میزان برخورداری مهارت آموزان از خصیصه‌های کارآفرینانه (مانند اعتماد به نفس و...) تبیین می‌شود. متغیر سابقه کار با دارا بودن بیشترین مقدار بتا از اهمیت بیشتری نسبت به دیگر متغیرها در پیش بینی اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای برخوردار است.

پیشنهاها

با عنایت به یافته‌های تحقیق پیداست که رابطه‌ی مثبت و معناداری بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و اشتغال مهارت آموختگان شهرستان اسلام‌آباد غرب وجود دارد، لذا به منظور بهره‌مندی حداکثر از آموزش‌های مزبور پیشنهادهای زیر مطرح می‌گردد:

- به منظور افزایش بهره‌ اقتصادی توسط مهارت آموختگان بهتر است به آموزش در رشته‌های مهارتی که درآمد زایی بیشتری را در کوتاه‌مدت برای آنان به همراه دارد، توجه بیشتری گردد.
- از آن‌جا که برنامه‌های آموزشی در بیش‌تر موارد بدون توجه به نیازهای روستاییان طراحی می‌شود و این مسئله سبب بی‌ رغبتی روستاییان برای شرکت در دوره‌های آموزشی، پایین آمدن اثربخشی برنامه‌ها و هدر رفت سرمایه می‌شود، ضروری است قبل از برگزاری دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای نسبت به نیازسنجی علمی و دقیق از مخاطبان اقدامات لازم صورت گیرد و دوره‌های متناسب با نیاز محسوس آنان ارائه گردد. باید توجه داشت که انجام نیازسنجی دقیق آموزشی می‌تواند بنیان اصلی برای طرح ریزی و اجرای یک برنامه‌ی آموزشی اثربخش باشد.
- همچنین به منظور برانگیختن و تشویق روستاییان جهت شرکت در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای دعوت از کارآفرینان موفق روستایی و صاحبان مشاغل خرد روستایی که پس از شرکت در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای موفق به کسب شغل و حرفه شده‌اند، پیشنهاد می‌شود.
- با توجه به موانع پیش روی برگزاری دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای توصیه می‌شود که اعتبارات و امکانات، تسهیلات و تجهیزات لازم از سوی دولت به نهادهای برگزار کننده این آموزش‌ها از جمله سازمان‌های جهاد کشاورزی و فنی و حرفه‌ای قرار گذاشته شود.
- از آن‌جا که با استناد به یافته‌ها مشخص است که بین متغیر سطح تحصیلات و اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای رابطه‌ی معناداری حاکم است و همچنین بر اساس یافته‌ها میزان تحصیلات افراد مورد مطالعه اکثراً در سطح متوسطه (۴۸/۶ درصد) بود، لذا پیشنهاد می‌شود که نهادهایی نظیر نهضت سواد آموزی و ادارات آموزش و پرورش بستر ادامه تحصیل روستاییان را فراهم سازند و موجبات تغییر سطح دانشی این افراد و بهره‌گیری بیش‌تر آنان از دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای را فراهم آورند.
- از آن‌جا که با استناد به یافته‌ها مشخص است که از نظر مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام‌آباد غرب آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دارای تأثیر کمی-بر قابلیت‌هایی چون افزایش خلاقیت مهارت آموزان (میانگین ۲/۶ از ۵ و انحراف معیار ۱/۲) و افزایش اعتمادبه‌نفس به دلیل افزایش دانش و مهارت‌های شغلی (میانگین ۲/۴ از ۵ و انحراف معیار ۱/۱)، می‌باشد و از طرفی یافته‌ها نشان داد

که ۶۰ درصد تغییرات متغیر وابسته (اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای) توسط متغیرهایی چون میزان برخورداری مهارت آموزان از خصیصه‌های کارآفرینانه (مانند خلاقیت، اعتمادبه‌نفس و...) تبیین می‌شود لذا ضروری است که دوره‌های آموزشی مزبور پرورش خلاقیت در جهت اشتغال مهارت آموزان را مورد توجه قرار دهند و به پرورش خصیصه‌های کارآفرینانه‌ی مهارت آموزان همت گمارند.

در پایان از دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان که در تهیه این مقاله با نویسندگان همکاری داشته تشکر می‌گردد.

مراجع

- اسفندفر، س.، فاطمی‌راد، م و چراغی، ا. (۱۳۹۱). نقش مؤثر آموزش‌های علمی کاربردی در توسعه اشتغال. هفته نامه جامع دانشگاه جامع علمی کاربردی.
- امیری، م. (۱۳۸۸). بررسی وضعیت اشتغال آموزش دیدگان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و برآورد الگوی عوامل مؤثر بر آن (بررسی میدانی شهر تهران). مجله برنامه و بودجه، شماره ۸۸، صص ۶۷-۴۷.
- رضایی راد، م. و عطار، ن. (۱۳۸۹). بررسی میزان تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای فناوری در اشتغال زنان مازندران در سال ۱۳۸۸. اولین کنفرانس بین المللی IT، اطلاعات مدیریت، نوآوری و کارآفرینی، شیراز.
- زینلی زاده، ل. و زینلی زاده، ا. (۱۳۹۱). مهارت آموزی، کارآفرینی و بهره‌وری مهارت آموختگان. کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان.
- فرهادیان، ه. (۱۳۸۴). بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه منابع انسانی، مازندران، انتشارات اداره کل فنی و حرفه‌ای مازندران.
- فیض، د. و فیض، م. (۱۳۸۴). طراحی الگوی تعاملی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، کارآفرینی و بازار کار. مجموعه مقالات کارآفرینی و مدیریت کسب و کار.
- قاسمیان، ا. (۱۳۹۴). بررسی نقش آموزش‌های مهارتی بر میزان اشتغال دانش آموختگان دانشگاهی با کمک تکنیک معادلات ساختاری. فصلنامه مهارت آموزی. سال سوم، دوره اول، شماره یازدهم، صص ۳۳-۴۷.
- قدسیان، ح.، ملامحمدی، م و شاه حسینی، ز. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر توانمند سازی زنان، فصلنامه مهارت آموزی. سال سوم، دوره اول، شماره یازدهم، صص ۱۹-۳۲.

سلیمی‌فر، م. و مرتضوی، س. (۱۳۸۴). سرمایه انسانی و کارآفرینی در رویکرد فنی و حرفه‌ای. مورد مطالعه خراسان، مجله دانش و توسعه، شماره ۱۷.

صالحی، ا. (۱۳۸۲). اثربخشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کارایی استان مازندران.

هاشمی، س؛ مهرابی، ع. اک؛ ایمنی، س. و نجاحی، ا. (۱۳۹۰). توسعه روستایی با تأکید بر اشتغال و کارآفرینی: مطالعه موردی دهستان شباب در استان ایلام. فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۴، شماره ۱، صص ۵۸-۳۵.

Green. A.. & Sakamoto-Vendenberg. A. (۲۰۰۱). *The place of skills in national competition strategies in Germany, Japan, Singapore and the UK.*

Lynch. R. (۲۰۰۰). High school career and technical education for the first decade of the ۲۱st century. *Journal of vocational education research*, ۲۵(۲), ۵۵۵-۱۹۸.

Maclean. R.. & Ordonez. V. (۲۰۰۷). Work. skills development for employability and education for sustainable development. *Educational Research for Policy and Practice*, ۶(۲), ۱۳۳-۱۴۰.

Maldonado, C., & Farmer, E. I. (۲۰۰۶). Examining Latinos involvement in the Workforce and Postsecondary Technical Education in the nited States. *Journal of Career and Technical Education*, ۲۲(۲), n۲.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی